

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse pisme, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . . . 5— „
četrt leta . . . . . 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščena od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Narcenino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Vsem okrajnim učiteljskim društvom!

Razdeljene so draginjske doklade, plačani hlapci in uskokli, a značaji so ostali brez plačila! Dolžnost nas tovarišev in tovarišic je, da priskočimo svojim prezrtim tovarišem na pomoč ne samo z obžalovanjem, pomilovanjem in besedami, ampak tudi gmotno!

Zato predlagam sledeče:

Vsak član učiteljskega društva naj bi o novem letu daroval učiteljskemu društvu izredni prispevek 2 K, kateri morejo, lahko tudi več.

Na ta način nabrano vsoto naj bi razdelilo učiteljsko društvo kot novoletni dar med one člane društva, ki niso ničesar dobili, ker bi ono najbolj vedelo, kateri člani so podpore najbolj potrebni.

A ne darujmo samo mi tovariši in tovarišice, ampak nabirajmo tudi pri svojih prijateljih, društvih, zavodih pri raznih prilikah in v družbah za ta sklad, ter pošljimo nabrane zneske predsedništvu okrajnega učiteljskega društva. Priredilo naj bi vsako učiteljsko društvo na svojem sedežu kako veselico v korist temu učiteljskemu skladu! Pokažimo svojim nasprotnikom, da čutimo s svojimi prezrtimi tovariši! Siromaki smo vsi, a oni so siromaki med siromaki! — Pokažimo svetu, da siromak bolj občuti sirotščino svojega brata nego oni, ki sedi pri polni mizi. Odtrgajmo si od svojih ust ter darujmo mali znesek svojim tovarišem in tovarišicam kot zadoščanje za krivice, ki so se jim zgodile!

F. W.

Klerikalna previdnost.

(Iz Ribniške doline.)

Za Miklavža se je pokazala previdnost, ki je vodila kranjski klerikalni dež. odbor pri razdelitvi tistih tisočakov, ki so bili določeni kot draginjska doklada našemu učiteljskemu. Ne vem, kako je drugod, v naši dolini so deležni klerikalne milosti samo Slomškarji, potem tisti, ki niso ne krop ne voda, in končno tudi par naprednih učnih oseb, menda zato, da se vrže peščico peska ljudstvu v oči, češ: Glejte, kako smo krščansko usmiljeni.

Toda temu ni tako, klerikalna previdnost se je v tem oziru pač nekoliko zmotila. Dala je namreč doklado ravno tistim, ki bi jo lahko pogrešali, odrekla pa marsikateremu, ki bi je bil kruto potreben. Privoščimo to podporo vsakemu, saj kdor si more količkaj pomagati drugam, ne bo silil v službo tako bogato plačujočega kranjskega dež. šol. sveta, in te doklade pač ne bo nihče nesel v hranilnico. Toda če že klerikalci niso hoteli razdeliti doklad vsemu učiteljskemu enakomerno, naj bi se bili vsaj ozirali na bolj potrebne. Tako pa so delali z naravnost rafinirano zlobnostjo.

Na šestrazrednici n. pr. v naši dolini je osmero učnih oseb. Izmed teh so prejeli naklado skoro vsi. Dobila je draginjsko doklado učiteljica, ki ima popolno oskrbo pri svojih starših; dobila je doklado njena koleginja, ki je hči bogatih staršev in uživa poleg učiteljske plače več kot zadostno podporo od doma. Klerikalnega Miklavža je deležen tudi učitelj, ki je sicer res podpore potreben, toda ima kot organist okroglo 400 K postranskih dohodkov. Toda klerikalna previdnost je prezrla mlado, dobro učno osebo, ki nima ničesar kakor tistih K 66. 66 na mesec . . . In zakaj? Saj fant ni agitator niti agilen politik; ampak Slomškar ni, to je eno, drugo in glavno pa je; njegov oče je bil uradnik pri nekdanjem deželnem odboru in je imel napako, da je bil odločen naprednjak!

V Dolenji vasi je klerikalna previdnost videla samo eno učiteljico, ki je prišla na to šolo potom — kazenskega premeščenja.

In tako bo menda po celi deželi, statistika bo prav zanimiva. Klerikalni deželni odbor je pri tem postal na ta-le način: poslal je vprašalne pole klerikalnim županstvom in kjer so občine napredne, župnikom in kaplanom. No, in ti so odgovarjali! Deželni odbor je prezrl krajne šolske svete, ki bi pač najlažje vedeli podatkov, kateri učitelj je potreben in vreden podpore.

Pa še drugo hudobijo je zagrešila previdnost deželnega odbora: dočim je prezrla skoro vse slovensko napredno učiteljstvo, se je iz večine s 25 odstotno mi-

lostjo ozrla na Kočevarje. Po časnikih pa so klerikalci tako grozovito narodni, da bi kmalu preslepili svoje nemške ljubčke in ljubice.

Tako delajo klerikalne glave, ker se jim je zmešalo na višini, ki so jo dosegli. Ljudstvo ni tako zlobno, zakaj tudi klerikalci se čudijo in obkladajo deželni odbor z negalantnimi imeni. Bog ve, če ni bilo to-le miklavževanje deželnega odbora klerikalcem samim škodljiva — ne previdnost!

In učiteljstvo? Bo jih nemara zopet nekaj, ki bodo pri tem mogočnem činu ostrmeli in definitivno poklekli med Slomškarje. To se godi dandanes v precejšnji meri. Naj gredo! Vračali se bodo z rdečico sramu na licih prejaliselj. Ostalim pa, ki imajo še moškega čuta v prsih, pa ne morem zaklicati drugega: Ne trpeti malodušno in kleti natihem, ampak na pot, na tisto težavno pot, ki vodi do bolj-ših časov! In ta pot? Izobrazba preprostejšega ljudstva, učiteljevanje tudi zunaj šolskih sten, organizacija!

Kakšno razpoloženje vlada med kranjskim učiteljskim vzpricho krivic, ki se mu gode s strani klerikalnih mogotcev, izpričuje to-le pismo, ki ga je te dni poslala hčerka učiteljica svojemu očetu: »Torej o procentih ne duha, ne sluha! Radovedna sem, ako je visoki, v modrosti komaj dosežni deželni odbor onim, ki jih doslej ni dosegla njegova radodarna roka, naklonil življenje ali smrt? Smrtna kosa njegova je kaj krepko kosila v vrstah naprednega učiteljstva, in marsikateri učitelj, marsikatera učiteljica se je skrila v noč Slomškarje, da se dokoplje do rose — procentov. Tako se je zgodilo pri nas. Gospodična N. N., ki je vstopila pred nekaj dnevi v Slomškovo zvezo, je dobila procente že nakazane. Toda jaz se ne pritožujem, čeprav bi krvavo rabila tistih 150 K, imam vsaj na strani Vas, dragi papa, h kateremu se zatečem v denarni sili, imam ljubo mamico, ki mi pomaga v vsaki stiski. Ali ta beda, to gorje pri učiteljskemu, ki služi tu po kmetih! Ima kup otrok, ki bi radi študirali, a nobenih postranskih zaslužkov in to borno plačo! Videla sem ta-

ke reveže na konferenci, ki so bili podobni bolj dninarjem nego učiteljem. G. X. se je danes glasno razjokal, ko je čital v »Narodu« o strašni krivičnosti. Veselil se je že na te doklade, delal na ta račun dolgove — in sedaj? Kakor on, tako vsi drugi! Čakajo naj, da se omeščajo kamenita srca, krote naj želodec, saj bodo za to dobili plačilo v nebesih! . . . In sedaj bi naj tudi jaz pristopila k tej druhalji? Res je, trpela bom zaradi tega vse življenje, toda značaj mi je več! . . .«

Ali je treba temu pismu komentarja? Menimo, da ne.

Neka druga učiteljica na Kranjskem opisuje v privatnem pismu svoje bedno stanje tako-le:

»Vprašali ste me, če sem že dobila draginjske odstotke. Ne! Kako krvavo bi potrebovala nekaj petakov! Bolna sem in mama tudi. Obleke že četrto leto nimam nič nove, razen par bluz in predpasnikov. Da me vidite v copatah v šoli, bi mislili, da so iz vojne. Berač nima slabših; čevlji so pošvedrani in težko hodim, zato imam razdrapano, razcunjano in zakrpano. Učiteljska fotografija iz režima S. L. S!

Dne 30. novembra sem dobila plačo, 3. decembra pa sem bila že suha kakor poper! 50 K mi je prinesel Miklavž, pa gredo jutri v lekarno, za mamo, a nekaj sem že tam dolžna. Tako je! Ali se je čuditi, ako človeška učiteljska para umira, obupa? Draginja grozna. Jem samo repo, zelje, kolerabe. Meso trikrat na — leto! Koruzen kruh... Abstinentinja sem popolna, ker nimam . . . Vi ne verujete, kako mi je! Čakam, kdaj vrže bela žena koso na moj vrat! . . .

Tako govori učiteljica nadarjena kulturna delavka!

Ali niso to čedne »razmere?«

Toda še imamo obila gradiva! A oheit o drugi priliki! Und sollte die Wahrheit zum Skandal werden, so werde der Skandal! Tako nekako je rekel Schopenhauer. Mi se bomo ravnali po njem.

LISTEK.

† Franc Košutnik.

V nedeljo, dne 15. t. m. smo izročili zemlji tov. Fr. Košutnika, nadučitelja v Dramljah pri Celju. Spremlila ga je k počitku vsa fara, nad 30 učiteljev in učiteljic s svojim okrajnim šolskim nadzornikom g. J. Supanekom, izmed njegovih sošolcev, s katerimi je še pred par meseci skupaj praznoval 43letnico mature, je prihitel g. Šinko, župan središki, izmed njegovih hvaležnih učencev pa brata dr. Rajha.

V imenu tovarišev in Učiteljskega društva za celjski okraj, katerega mnogoletni član je bil pokojnik, je pri odprtem grobu vzel slovo od njega predsednik društva, v imenu njegovih hvaležnih učencev g. dr. Štefan Rajh, s svojega stališča se je poslovil od njega tudi domači župnik.

Pokojnik je bil dober in zvest tovariš, blag prijatelj, zlata duša. Življenja breme, ki je tudi njega kruto pritiskalo, je nosil možato. Glave ni povešal. Z jasnim obrazom, z odprtim srcem, z ljubko šegavostjo je sprejel prijatelja. Oživljajoča, ogrevajoča je bila njegova družba.

V bridkih urah je dal na ramo svojo ljubljeno puško in hajd v zeleni gozd po razvedrilo! Ali pa jo je mahnil v svojo vinsko gorico, ki si jo je z velikim trudom zgradil.

Kot sin nekdanjega »šomaštra« se je zgodaj vadih v skromnosti. Nikoli se ni silil v ospredje. Izbral si je ozek delokrog. Služboval je nekaj časa v Št. Jerneju in Spitaliču, potem pa se je preselil v sosednje Dramlje, kjer je deloval nad trideset let in vzgojil tri rodove.

Ker si bil skromen, dragi pokojni mi prijatelj, naj zadostujejo te skromne vrstice Tebi v spomin!

Počivaj mirno med tvojimi Drameljčani! Naj imajo v časti Tvoj spomin!
Fr. Brinar.

† Nadučitelj Ivan Benko.

Dne 16. t. m. je v Dekanih mirno preminul upokojeni nadučitelj tovariš Ivan Benko.

Benko je pričel svojo trnjevo pot učitelja leta 1869. v Dekanih. Za slovensko stvar idealen mladenič, je začel takoj orati takrat še nerazorano ledino s tem, da je v vasi Dekanih gojil in poučeval slovenske narodne pesmi. Njegova žetev ni bila

brez sadu, ker od tiste dobe je vas Dekani na glasu narodno-zavedne vasi na Koprščini.

Ko je stopil pred 5 leti po 40 letnem neutrudnem delu na polju prosvete v pokoj, ga je vlekel zopet v Istro v Dekani. Med nami bivajočemu mu je bila dana prilika, da je še enkrat, in to ob 40letnici dekanske čitalnice, vodil svoj s tolikim navdušenjem izvežbani zbor. Majestozno je takrat nastopil in z obraza mu je zasijalo zadovoljstvo nad svojim za narod zaslužnim delom. Danes pa leži ta prvobornik za slovensko stvar v Dekanih v hladnem grobu — ali iz njegovega, akoravno mrtvega obraza odseva zadovoljnost nad izvršenim delom in smehljajoče spi spanje pravičnega, prepričan, da je zadostil svojim narodni in kulturni nalogi. Tebi, zlata slovenska duša, bodi lahka slovenska zemlja in mir Tvoji duši! Preostalim pa najglobokejše sožalje!

„Zvonček“ ob sklepu trinajstega letnika.

Uredništvo in upravništvo »Zvončka«, tega našega izbornega in krasnega mladinskega lista, piše v zadnji letošnji številki takole:

Ob sklepu trinajstega letnika.

Dolžnost nas veže, da se danes, ko zaključuje »Zvonček« svoj trinajsti letnik, prav lepo zahvaljamo vsem obilim svojim prijateljem, sodelavcem in naročnikom za vso pomoč in podporo, ki so nam ju izkazovali tudi v preteklem letu. Sicer jim je naša zahvala odveč, zakaj gotovo jih navdaja prijetna zavest, da so storili nasproti slovenski mladini dobro delo, podpirajoč in vzdržujoč ji list, ki jo uči in zabava. In taka zavest je gotovo več vredna nego besedna zahvala!

Tej zahvali takoj pridružujemo prošnjo. Čudno je, da še vedno ni med Slovenci splošnejšega zanimanja do mladinske književnosti sploh in do mladinskega lista posebe. Saj je vendar jasno kot beli dan, da je za splošno izobrazbo vsakogar lepa knjiga največjega pomena, toliko bolj je za mladino knjiga važna in potrebna. To bi morala naša javnost vedeti. Svoje prijatelje torej prosimo, naj v svojih znanih krogih zbujaajo zanimanje do našega lista ter nam pridobijo veliko novih naročnikov. Ni jim treba pretirane in nezaslužene hvale. List sam se naj priporoča! Zakaj toliko smemo reči, da za »Zvonček« ob danih razmerah in razpoložljivih sredstvih ni mogoče več storiti. V listu imamo iz večine samo izvirne podobe, ki nag

III. slovenski protialkoholni kongres

privedita protialkoholna zveza »Sveta vojska« in Društvo zdravnikov na Kranjskem ob desetletnici protialkoholnega gibanja na Slovenskem. Čas kongresa: Nedelja 29. in ponedeljek 30. decembra 1912. Kraj zborovanja: Velika dvorana hotela »Union«. Vhod od spredaj: z Miklošičeve ceste.

I. Nedelja, 29. decembra: Ob 8. uri v stolnici tiha sv. maša v namen kongresa. Pričetek zborovanja ob 9. uri dopoldne. Razpored: a) Dopoldne: Otvoritev. Nagovor predsednika Društva zdravnikov dr. Demetra vitezja Bleiweisa-Trsteniškega. Nagovori oficialnih zastopnikov. Pozdrav zastopnika hrvaške protialkoholne organizacije. — Referati: 1. Janez Ev. Kalan: Zgodovina protialkoholnega boja na Slovenskem. 2. Dr. Avgust Levičnik: Alkohol in tuberkuloza. 3. Ces. svetnik Gustav Pirc: Alkohol s kmetijsko-gospodarskega stališča. 4. Dr. Otmar Krajec: Alkohol in poškodbe — s posebnim ozirom na izkušnje na balkanskih bojiščih. b) Popoldne: 5. Sodni svetnik Fr. Milčinski: Alkoholizem, kapitalizem, birokratizem. 6. Dr. Anton Schwab (Celje): Poljudna zdravniška predavanja o alkoholizmu. 7. Učiteljica Antonija Štupca (Maribor): Ženstvo — v boj proti pijančevanju! 8. Skioptične slike o alkoholizmu. Kaže in razlaga L. Puhar. K temu predavanju je povabljen posebno delavstvo. Zborovanje društva zdravnikov v »srebrni dvorani«. Zvečer v deželni gledališču uprizoritev iz francoščine prevedene drame »Ubijalec« (alkohol) v petih dejanjih. Začetek ob pol 8.

II. V ponedeljek, 30. decembra: Pričetek ob 9. uri zjutraj. Razpored: a) Dopoldne: Otvoritev. Nagovor predsednika društva zdravnikov. — Referati: 1. Ravnatelj dr. Janko Bezjak (Gorica): Vpliv alkohola na vzgojo. 2. Učiteljica Antonija Štupca: Sveta vojska v šoli. 3. Nadučitelj Rudolf Horvat: Alkoholizem in politika. 4. Katehet Ivan Tomažič: Alkoholizem v katehezi. b) Popoldne ob 2.: 5. Dr. Anton Schwab: Fiziološki učinki alkohola na človeško, posebno na otroško telo. Demonstracija s preparati. 6. Učitelj Miloš Svanjak (Koroško): Alkoholizem na Koroškem in narodna obramba. Nato:

Občna zbornica duhovske in učiteljske protialkoholne zveze. Razgovor: a) Zakaj protialkoholno delo tako počasi napreduje? b) Kako doseči, da bi se delo po celi deželi intenzivno začelo? c) Katero orožje proti pijančevanju dajejo sedanje pogoje.

Oficialni zastopniki in zastopniki društev so naprošeni, da bi se hoteli v prednji dvorani prigrasiti.

Za ponedeljek so posebno povabljeni **gg. učitelji in katehete**, vstop je dovoljen vsakomur.

Posebej so še povabljeni **izvenkranjski Slovenci**, ker shod je vseslovenski. — V ponedeljek ob 1. uri popoldne v veliki dvorani **sestane izvenkranjskih zastopnikov**, kjer se bodo zasnovale **pokrajinske centrale** za Štajersko, Koroško, Goriško in Tržaško.

Program je, kakor vidite, jako mnogovrsten, pa tudi vabljiv. Že naslovi nekaterih predavanj so zanimivi. Predavatelji, smemo reči, so jako srečno izbrani. V prvi vrsti nastopijo gg. zdravniki-strokovnjaki, ki bodo položili našemu delu znanstven temelj. Mladinski protialkoholni organizaciji pa bo položil temelj pedagoški strokovnjak dr. Bezjak. Zanimivo bo poslušati priznanega praktikusa ces. svetnika g. Pirca. Sod. svetnika Milčini-

stanejo veliko denarja, posebno ako so priobčene v barvotisku. A nam ni žal izdatkov, ker hočemo dvigniti »Zvonček« kar najvišje možno — saj je naš list namenjen slovenski mladini.

Za prihodnje leto imamo že zbranega precej gradiva, ki bo dajalo »Zvončeku« vsebino. Ta mu bo raznovrstna, ker le taka zbuja in vzdržuje zanimanje. Poskrbeli pa smo, da dobe naši naročniki prihodnjo številko v drugačni zunanji obliki. Naš vrli sotrudnik g. Ivan Erbežnik, učitelj na Bledu, je narisal za naš list novo naslovno stran, nove nadpisne in druge vinjete in okraske, da bo »Zvonček« prihodnje leto izgledal, kakor bi bil ves nov. Upamo, da napravimo s tem ljubi slovenski mladini novo veselje. Sploh se bomo držali načela, da bodi tako vsebina kakor oblika po možnosti popolna: v lepi posodi lepa hrana.

Podpirajte nas, da bomo mogli hitreje napredovati, da bo naše delo lažje in uspešnejše. **Uredništvo in upravništvo.**

Uvažujmo te besede! Storimo vsak svojo dolžnost, da pomagamo ljubi slovenski mladini do še lepšega in še popolnejšega lista!

skega pa že poznamo od zadnjega kongresa; njegova duhovita izvajanja poslušati je užitek. Zato opozarjamo, da bodo poslušalci vztrajali tudi popoldne. Škoda, bi bilo, zanimive govore, ki bodo popoldne, zamuditi. Škoda posebno za ženstvo, da bi ne slišalo govorov, njemu namenjenega. Da bodo skioptične slike jako zanimive, je gotovo. Naj bi jih prišlo gledat zlasti delavstvo, tudi ljubljansko, tudi moško!

Intendanca deželnega gledališča je bila toliko prijazna, da je dejala za ta večer nalašč na program dramo protialkoholne tendence. Prav je, da tudi gledališče, ki ga vzdržuje dežela, od svoje strani služi naši ideji. Drama je jako efektna, pretresljiva. Ljubljančani in vsi udeležniki z dežele, ki bodo čez noč v Ljubljani, so povabljeni, da si jo gotovo pogledajo.

Sobojevniki in somišljeniki, pridite kar moško polnoštevilno in **agitirajte za udeležbo!**

Začetki moramo enkrat prav zaresen protialkoholni boj po celi domovini!

Poziv naprednemu učitelstvu.

V nedeljo 29. in v ponedeljek 30. decembra t. l. se vrši v Ljubljani v veliki dvorani hotela »Union« III. slovenski protialkoholni kongres z bogatim vzporedom. Začetek vsakokrat ob 9. uri dopoldne in ob 2. uri popoldne.

Kot edini zastopnik naprednega učitelstva v odboru slovenske protialkoholne organizacije se usojam Vas, predragi tovariši in cenjene tovarišice, opozarjati na ta kongres, pri katerem se lahko pričate, kako blagoslovljeno delo se vrši za dobrobit našega naroda potom te institucije. Ako bi se moglo to plemenito delovanje še bolj razširiti med našim slovenskim narodom, bi se le-ta tako okrepil kakor severna abstinenčna enako majhna naroda Danci in Norvežani.

Kot odbornik opazujem že nad dve leti sloven. protialkoholno organizacijo in javno moram priznati, da je ta popolnoma nestranskarška, (oziroma nadstranskarška kakršen je pač tudi sovražnik — alkoholizem, proti kateremu delujemo.

Početnik tega gibanja in sedanji predsednik gospod J. E. Kalan, dasi duhovnik, je — kakor ga poznam iz osebnega občevanja — odlični narodnjak in smelo trdim, da vodi njega le prava ljubezen do naroda slovenskega pri tem težavnem delu. On močno želi, da bi se Slovenci brez razlike stranke zavzeli za to delo. Ravno zaradi tega tudi hoče, dasi ima drugih predavateljev dovolj na razpolago, da govornik tudi jaz kot zastopnik naprednega učitelstva. Njega boli, da se stvar proglašja za strankarsko, ker so jo slučajno započeli pri naš duhovniki.

Moj referat se glasi: »**Alkoholizem in politika**«. Konča se s pozivom: »Združimo se v tej prekrasni ideji in delovanju kakor naši bratje Čehi, ki smatrajo protialkoholno gibanje za kulturno delo prvega reda!«

Na snidenje torej!
S slovenskim abstinentskim pozdravom Vaš vdani tovariš

Rudolf Horvat, nadučitelj.

Nemška gimnazija v Gorici.

Vlada skrbi vedno pazno za nemške šole v Primorju. Te hoče obdržati in ob vsaki priliki dodati še kako novo nemško šolo. Tako postopa prav dosledno. Za to skrbijo pa tudi z vso vnemo nadzorniki Kauerjeve vrste, ki delajo po navodilih nemškega Volksrata.

Iz umetniškega sveta.

Slovenske narodne pesmi s Koroškega, nabral in četverglasno za moški zbor postavil Oskar Dev. Cena 2 K. Založil Lavoslav Schwentner v Ljubljani.

Slovenci imamo že lepo število zbirk nabranih narodnih pesmi in mnogo prerakanja je že bilo o tem, kako naj slovensko narodno pesem harmoniziramo, toda vprašanje je še do danes nerešeno. Nestor naših harmonizatorjev — Žirovnik — je harmoniziral tako kot narod poje, preprosto. Drugi tenor ima vodilni glas, prvi tenor poje, kakor pravimo, »čez«, podstavil jima je bas in dodal še srednji glas, da je z njim izpolnil harmonijo. Hubad je uvedel narodno pesem v koncertno dvorano, njegova harmonizacija je umetna. Posnemati ga je hotel Pahor in je priobčeval v nekdanji izhajajoči Gerbičevi »Glasbeni Zori« harmonizacije narodnih pesmi, ki so bile več kot prisiljene. Precej na pravo pot je šel Bajuk s svojim prvim zvezkom narodnih pesmi, ko jim je pa začel vpletati samospeve, je gotovo začel predaleč, in tudi ona Devova zbirka, ki je izšla svojčas pri Schwentnerju, ima preveč umetniške harmonizacije. Kdo naj ima sedaj prav? Menda bo našel največ za-

Nemška gimnazija v Gorici! Kaj jo potrebujemo? Samo par nemških fantičkov je tu za prvi razred, vsi ostali dečki so ali Slovenci ali Italijani. Vlada pa hoče obdržati za vsako ceno nemško gimnazijo v Gorici. Dala je res Slovencem in Italijanom začetek gimnazij z materinim učnim jezikom in iz tega začetka postaneta dva zavoda: slovenska in italijanska gimnazija. Ali nemška mora tudi biti, pravi vlada in je bolj brižna za to nemško nepotrebno gimnazijo kot pa za potrebni drugi dve. Vlada računa na to, da je v Gorici nekaj nemških družin, uradniških v prvi vrsti; potem pa so tu drugih narodnosti uradniki, ki naj tudi pošiljajo svoje otroke v nemško gimnazijo; k tem se vjame nekaj otrok iz slovenskega dela dežele, nekaj iz furlanskega, pa bo živila nemška gimnazija v Gorici. Čudno, da so bili italijanski uradniki oni, ki so poslali svoje otroke rajši v nemški razred nego v italijanski: češ, da je to potrebno in če so kam predstavljeni, da more potem otrok brez ovir nadaljevati študije. To ne drži povsem, ali tako so se izgovarjali. Pripravnica je tudi še tu, ki naj da materiala nemškemu zavodu. Toliko nasploh.

Ali kam vse nastaniti, kam z vsemi temi dijaki? Vprašanje potrebe gimnazijskega poslojja v Gorici je že staro; to se pravi: poslojja modernog urejenega, primerno časom. Stara baraka v Šolski ulici je taka, da bi bilo edino pametno, podreti jo; menda vendar ne čakajo, da se podere sama. Toda tam so še vedno učne sobe in živo je v poslojju mladine. Sčasoma je prišlo do nakupa nekdanje Perkove vile ob poti proti Soškemu mostu za gimnazijsko poslojje. Vila je obsežna, lepa, se da urediti, in zadaj je prostora še za eno poslojje, in vrt je potem, gozdnato, v krasni leži. No vendar enkrat, so rekli; vendar enkrat smo dobili za srednjo šolo primerno poslojje, oziroma se še postavi na zdravem kraju nova moderna zgradba, da bodo naši otroci v zdravih prostorih! Kaka prevara!

»Corriere« je pred kratkim priobčil članek, v katerem govori o novo kupljenem poslojju in razlaga, da bo tam najbrže — nemška gimnazija. Za njim se je oglašila »Gorica«, ožigosala namen ter povedala, da se njeni poslanci upro z vso silo nemški nakani. Že prav! »Corriere« je zaključil svoj članek z vprašanjem, kako naj se imenuje tako postopanje? Časih se je imenovalo tako postopanje turško. Ali odkar je prišla Turčija v konkurz, kako naj se imenuje?

Stvar se že vleče precej časa in soditi moramo, da so vedeli ali vsaj pač slutili za namero vlade in Nemcev gorški poslanci. Šest državnih poslancev imamo, polno deželnih, slovenskih in italijanskih, in vsi ti imajo sveto dolžnost skrbeti za to, da ne bomo trpeli škode za svoj denar Nemcem na ljubo. Vlada je res zvala in Nemci tudi in časih se lažje razume Pythio nego besede visoke vladne skozinskoz nemško prožete gospode. Ali vendar smemo menda pričakovati, da naši zastopniki preprečijo škandal, da bi slovenski in italijanski gimnazijalec hiral v stari zaduhli podrtiji s profesorji vred, nemški pa bi bil negovan po modernih načelih v lepem zdravem prostoru.

Ta slučaj nam kaže zopet v čisti luči, kako Nemci z lahkoto vse dosežejo. Vse doseže, kar mu drago, le govorimo odkrito, tudi po naši slovenski in italijanski krivdi! Neki strah tiči našim ljudem v kosteh pred Nemcem. Nikdar ni prave pozornosti in potem pravega odpora. In tako se zgodi da dobi Nemeč v Gorici novo veliko lepo poslojje za svojo gimnazijo; domačin naj se uči v odljudnem kraju, da se ne bo nič naučil.

Kaj je res to, da je ono poslojje kupljeno pravzaprav za nemško gimnazijo? Kupljeno v ta namen že, to poudarjamo. Reklo se je pač, da je kupljeno poslojje v gimnazijske namene; ali sedaj pravijo Nemci, da je kupljeno zanje. In zraven si mislijo: zdravo poslojje bo vleklo vase tudi slovenske in italijanske dijake.

Da bi Italijani molčali, hočejo baje nekaj časa držati v novem poslojju kak italijanski razred; tako bi bili udarjeni v glavnem Slovenci. Z Italijani hočejo slepomišiti, Slovenci morajo molčati, če ne, so nevhvaležni — in tako bo rasla in cvetela nemška gimnazija v Gorici...

Kot en mož bi se morali upreti naši zastopniki na Dunaju in v deželni šolskem svetu. Kaj naj ostane samo pri žigosanju in obljubah v listih? — Ne čujemo pa nič o potrebnem, nujnem odporu tam, kjer treba. — Po toči zvoniti je prepozno!

Vabilo na peti občni zbor »Slovenske Solske Matice«

ki se vrši v soboto, dne 28. decembra 1912, ob 3. uri popoldne v Mestnem domu v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsednika.
2. Predavanje g. prof. dr. K. Ozvalda: »Pedagoško in psihološko izobraževanje bodočih učiteljev.«
3. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju.
4. Poročilo blagajnikovo o denarni upravi.
5. Pregled in odobrenje letnih računov o društvenem gospodarstvu.
6. Določitev nagrad za knjižna dela za bodočo upravno dobo.
7. Proračun za prihodnja tri leta.
8. Volitev: a) predsednika in osmih odbornikov; b) treh odborniških namestnikov; c) treh računskih presojevalcev.
9. Nasveti posameznih članov, ki so se vsaj tri tedne poprej naznanili odboru ter jih je ta odobril in postavil na dnevni red.

Zvečer istega dne bo učiteljski sestanek v prostoru, ki se določi pozneje.

Po treh letih stopa odbor zopet pred društvene člane, da jim poda verno sliko o svojem delovanju v četrti triletni upravni dobi in da sprejme od njih navodila za bodočo dobo. Zato vabi odbor vse društvenike, da se v obilnem številu udeležijo občnega zbora.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1912.

Odbor »Slovenske Šolske Matice«.

H. Schreiner, Dr. Ljud. Pivko, predsednik, tajnik.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrov na zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra K 174.728.21.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znak se ne odgovarja.

»Od kosa«. Št. 28, 29, 30 so sicer značilne, nihče pa jih ne bo pel. — Nabiranje narodnih pesmi ni tako lahko delo, kot bi kdo mislil, zato smo tem večjo hvalo dolžni Devu, ki nam je sedaj podaril že drugo zbirko narodnih pesmi, nabranih po tožni Koroški. Želim, da si jo pevci nabavijo, četudi je cena morda za mal zvezčič pesmic nekoliko previsoka. Tudi pevovodjem bi priporočal, naj eno ali drugo uvrste v pevske vzporedne. Žal se nekateri pevovodje narodne pesmi sramujejo, zdi se jim prenavadna, dasiravno bi mnogokrat z njo dosegli večji učinek kot s kako težko, moderno skladbo, ki ji nešolani pevci niso kos. Naj harmonizirane narodne pesmi ne ostanejo le na papirju, izvajajte jih!

—ec.

V slovenskem deželni gledališču je minuli teden gostoval odlični član hrv. zem. kazališta v Zagrebu, E. vit. Cammarotta, v Verdijevi operi »Traviata« (Alfred.) Nastop ljubljanski publikli priljubljenega pevca je tudi topot privabil v gledališče mnogo občinstva, ki z navdušenim aplavzom ni štedilo. — Za prihodnjo operno predstavo obljublja Offembachove »Hoffmannove pripovedke«.

Šolskega svetnika Ivana Koprivnika narodna zvest in njegovi gojenci.

Spominu svojega vzgojitelja — M. W.

Blagopokojni Koprivnik ni bil le vstent učitelj, temveč tudi odločen Slovenec. Njegovim gojencem bodi v zglede njegov značaj, zglede pa bi se smel ob vrlih tega vzornega moža tudi marsikateri srednješolski profesor.

Šolski svetnik Ivan Koprivnik je bil svojim gojencem pravi prijatelj, in rado-voljno je poslušalo njegovo dobro srce vse naše težnje tudi takrat, kadar smo mu tožili o narodni nestrpljivosti, zapostavljanju in celo o žaljenju slovenske narodnosti in Slovanstva sploh na mariborskem učiteljski. Čut pravice in svobode materinega jezika je ob takih prilikah prevzel njegovo dušo in s pomočjo njegove avtoritete smo se njegovi gojenci uspešno pritoževali proti rohnemu sovražniku Slovencev. Nekoč celo tako uspešno, da se je moral profesor N. vpričo letnika opravičiti za žaljivo rabljene besede in stvarno popraviti v letniku svoje predavanje o narodnostnem stanju Slovkov na Ogrskem.

Blagopokojnik je imel globokočutno narodno zavest in nikoli se ni sramoval ali pa se bal zavzeti za pravično narodno stvar na mariborskem c. kr. učiteljski. Njegovi gojenci so se smeli k sicer jako strogemu profesorju zateči ob vsaki priliki, on se ni bal zastopati težnj slovenskih dijakov.

Naklonjena je bila usoda slovenskemu štajerskemu učitelstvu, da je poslala na c. kr. učiteljske v Mariboru tako vrlega, odločnega in značajnega Slovenca Ivana Koprivnika. Dragi štajerski tovariši! Bodi si svest, kdo je bil tvoj učitelj, kdo ti je netil čut domoljubja in ponos, da si Slovenec. Ako kreneš za njim v narodnostnem oziru, počastiš najlepše njegov spomin, najlepši venec položiš v svoji skromnosti na njegov sveži grob!

Spričo vseh težav, ki jih ima profesor na takem zavodu, kakor je naše moško učiteljske v Mariboru, je dosegel Ivan Koprivnik vključ vsemu lepo odlikovanje: postal je šolski svetnik.

Ob njegovem umirovljenju naš je veselilo njegovo odlikovanje, ob njegovem gomili pa se krči naše srce in mučne misli nas obhajajo, ker izgublamo naše najboljšje možje.

Bodi mu slaven spomin!

Pogled nazaj in naprej.

Živimo v burnih časih. Smelo trdimo, da ostane leto 1913. v zgodovini našega naroda in Jugoslovanov sploh kot blesteča zvezda na nebu. Hudo je danes v socialnem življenju. Denarja ni; denarna kriza mori in tlačja človeško družbo; draginja je neznošna; političsko obnebnje je mračno — huda nevihta preti — svetovna vojna grozi; narodi — zlasti avstrijski — so napojeni z medsebojnim sovraštvom; političska morala je pod ničlo. Resni so časi, resno in preudarno mora biti tudi naše delo. Učitelstvo ima važen poklic v človeški družbi: odgojevati naš narod in ga voditi v srečnejšo in boljšo bodočnost. Imeti moramo vedno pred očmi celoto našega naroda, njegovo srečo in blaginjo, ljubezen za domovino in domačo grudo, ljubezen za narodov jezik — in iskreno ljubezen za vse njegove svetinje — za svobodo zlato!

Danes so oči vsega sveta obrnjene na Balkan. Tu se gode neverjetne reči. Naši bratje po krvi so premagali krutega zatiralca — Turka. Mogočen in ošaben je bil Turek, niti na misel mu ni prišlo pred začetkom vojne, da bo tako hitro ponižan — premagan — uničen. Kruto je sedaj maščevana vsa prelita kri, maščevane so krivice, in zadošččenje uživa sedaj zatirani naš krvni brat. To je vesel pojav v sedanjih žalostnih dneh. Čudno se nam dozdeva vse to, a če pogledamo stvari do dna, vidimo, da so to posledice naravnega razvika. Kje so dobili neki naši krvni bratje toliko moči za izvršitev tega velikanskega podjetja, ki mu zgodovina nima para? Oni so dobili moč v trpljenju in krivicah. Pred 523. leti je pridrl Turek iz Azije v Evropo. Osvojil si je polagoma Balkan ter je hodil plenit, morit in požigat nad 200 let tudi v naše kraje. Zgodovina nam pripoveduje koliko gorja so pretrpeli naši očetje, naša Avstrija in naši krvni bratje od krvoločnih Turkov. Danes je maščevano vse trpljenje in gorje! V trpljenju in krivicah so dobili moč naši krvni bratje. Trpljenje in krivice so jih združile, da so bili enega duha in ene misli za osveto. Kdor je bil z njimi, je bil njihov brat, kdor je bil zo-

per nje, pa izdajica. Gorje izdajici! Bežati je moral, drugače je bila smrt gotova. »Poturica je hušji od Turka!« je na Balkanu znan pregovor. Kdor je bil prijatelj Turkov je bil Poturica in izdajica. Zaradi neznošnih krivic in trpljenja je bilo Poturic in izdajalcev čimdalje manj, zato so se pred nosom Turkov pripravljali na osveto — na boj, da ni ta niti slutil o moči Raje. Trpljenje in krivice so združili štiri mala kraljestva v velikansko, nepremagljivo moč, ki je zadala Turku smrten udarec.

Ali je bilo pri nas kaj bolje, kakor je bilo nekaj pod Turkom? Tudi mi čutimo gorje, trpljenje in neznošne krivice kot naši krvni bratje na Balkanu. Imamo svojo domovino, a nismo gospodarji sami, tujec nam reže namesto pravice — krivico. Noče dati našemu narodu šol za izobrazbo; noče enakopravnosti poznati v narodnih zadevah. Naš jezik zasramujejo, našo narodnost ponižujejo. Turek se ni brigal za šole, jezik in narodnost naših krvnih bratov na Balkanu, v tem oziru je vladala pod njim popolna svoboda. V tem oziru je torej pri nas slabši kakor pod Turkom.

Turek je sovražil kristjana kot psa in ga je tudi imenoval psa! Tujec je zasejal pri nas v verskih zadevah ljuliko razdora, da se zaradi vere gledamo kot pes in mačka. Vsi smo sinovi enega naroda in smo skoraj brez izjeme ene vere — katoliki smo po imenu, a ne po delih! Kdor bere naše političsko časopisje, bi se moral razkhati zaradi nesloge krvnih bratov. Dlako iščejo v jajcu, liberalce zabrusi klerikalce brezverstvo v obraz in nasprotno. »Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima,« pravi naš pregovor. Tujec ima dobiček in se porogljivo smeje v pest, ker mu ljulika rodi toliko obilega sadu. Veliko mreno ima na očeh, kdor ne vidi tega. Ravno zaradi vere vlada pri nas tako sovraštvu in nesloga, da je vrag lahko vesel. Klerikalce sovraži liberalca, čeprav mu vera veli ljubiti svojega bližnjega; nasprotno vidi liberalce klerikalca kot hinavca, ki zlorablja vero v svoje sebične namene. Premalo trpljenja in krivic uživamo, zato smo še razdvojeni!

Najhujši boj bijejo proti učitelstvu naprednega mišljenja. Ono je zasramovano od nasprotnikov zlasti glede vere. Prebacivajo mu, da je brezversko, svobodomiselnost, ki pohujšuje mladino, narod in dela združbe, prepire in še mnogo drugega. Ali je pa to res? Ne, to je samo obrekovanje! Na tisoče ovadb je bilo pri šolskih oblastih proti učitelstvu, a skoraj brez izjeme so bile zavrnjene kot laž. Zanimivi so bili slučajji, kako so nasprotniki učitelstva kovali ovadbe, iskali zločinov, podpirali otroke, krivo pričevali, denuncirali in bili do skrajnosti škodoželjni — vse na verski podlagi. Kdor je bil kaj malega kriv, je bil izgubljen. Nastavili so mu nož na vrat: »Drži z nami ali si ob službo!« Premeniti je moral svoje prepričanje, postati je moral hinavec — Poturica, izdajalec svojega stanu! — Ti se zovemo sedaj katoliški učitelji! Hvala Bogu, s tem so se očistile naše vrste! Trpljenje in krivica dajeta moč! Preganjanje in storjene krivice so nas ožje združile v veliko, nepremagljivo silo, v avstrijsko učiteljsko slovensko organizacijo, ki šteje sedaj nad 28.000 članov. To je delavna veleila ki smo nanjo ponosni, ki ji zaupamo ter z njo stojimo in pademo. Pomilujemo novodobne katol. učitelje, ki so iz strahu pobegnili iz naše organizacije; one pa, ki so iz kruhoborstva in hinavstva premenili svojo barvo — preziramo kot Poturice, ker so izdajice svojega stanu, ki jim je vera le sredstvo in strankarstvo hinavska krinka. Sedaj triumfirajo, ker uživajo protekcijo in Judežove groše draginjskih doklad. Mi se pa tolažimo s tem, da je bil tudi Kristus prodan za 30 srebrnikov, je bil križan, je trpel do smrti, a so vključ vsemu temu ostali njegovi nauki. Nas veže zavednost, da trpljenje in krivice dajajo moč, ki prejalislej vržejo ob tla tirane in stro okove krivic v prah!

Naši krvni bratje na Balkanu so pravoslavne vere, so torej kristjani. Iz svoje vere in iz ljubezni do svoje zemlje so črpali moč od rodu do rodu — do sedanje zmage. Pri vsakem narodu je narodnost svetinja, ki jo je treba smatrati ko nedotakljivo last narodne individualnosti. Geslo naših krvnih bratov je: »Za krst častni in svobodo zlato!« Naša dolžnost je odgojevati naš narod v zmislu Slovanstva in po zahtevah § 1. državnega šolskega zakona, kakor smo to oficijalno in programatično izrekli na Zavezini skupščini v Novem mestu. Prisegi, dani šolskim zakonom, ostanemo zvesti do zadnjega diha. S takim delom in tako vzgojo izbijamo svojemu smrtnemu nasprotniku

orožje iz rok. On ima vero le za vado in krinko razdora. S tem ponižamo Poturice, ki bahaško nosijo katoliško ime za svoj trebuh in korito. Napadali so nas po časopisih, sramotili nas, škodovali nam na časti in poštenju, jemali ugled, tožili in nas prezirali, a mi smo ostali trdni kot skala, zlomili so vse svoje orožje ob naši neupogljivi značajnosti! Njih je sram, ne upajo nam pogledati v oči, ker smo ponosni na moralno zmago, smo ponosni na svoje uspešno delo in na svoj značaj. Sram jih je, še rujejo in bodo rovali proti nam, a mi se jih ne bojimo, ker se zavedamo, da je naše delo za narod pravo, plemenito in dobro, se zavedamo, da smo v trpljenju in krivicah potali močni, in smo gotovi, da krivice stare osveta, da je zmaga naša, a ne podlih duš!

V novejšem času so se izmislili nov napad v koledarju »Družbe sv. Mohorja«. To je delo podlih duš! Namen je prozoren: jemati nam ugled v obeh ljudstva, razglasiti nas za brezverce, pohujšljivce, veri in narodu nevarne. Vsega tega smo že vajeni. Pri tej priliki naj povemo, da je neki cerkovnik pisatelju te razprave izjavil o knjigah »Družbe sv. Mohorja« zadnjih let sledeče: »V prejšnjih letih smo komaj čakali na knjige sv. Mohorja, sedaj pa niso nič več take, slabe so, da jih ne maram niti brati.« In taka je splošna sodba. Strankarstvo se ubija samo. Za nas je ta družba odslej mrtva in brez pomena. Ako bi katero društvo pisalo o duhovščini kaj podobnega, bi duhovščina kot en mož napovedalo društvu bojkot. Tako storimo tudi mi! Vera in klerikalna zagrizenost se ločita kot noč in dan!

Sijajna zmaga naših krvnih bratov je zmešala glave našim narodnim nasprotnikom. Vpijejo na vse grlo, da smo mi Jugoslovani postali dinastiji, prestolu in državi nevarni; predbacivajo nam iredentizem in panslavizem zaradi tega, ker se veselimo s svojimi krvnimi brati na Balkanu sijajnih zmag, se veselimo, ker je turška Raja postala svobodna. Ako so se smeli veseliti Nemci zmag 1870. l. nad Francozi, menimo, da imamo isto pravico se mi veseliti zmag naših krvnih bratov. S tem pa še ni rečeno, da smo mi odpadniki dinastiji, prestolu in državi nevarni. Nasprotno, mi se zavedamo sedaj naših krivic, trpljenja, preganjanja in želimo biti v naši državi z drugimi narodi enakopravni. Ker mi natančno plačujemo davke v krvi in denarju, zahtevamo svojih pravic, ki nam pripadajo. Naši pradedi so nam zapustili domovino, za katero so prelivali kri in so trpeli neizrečene muke v turški in tlačanski dobi.

Mi smo njih potomci, zlomili smo okove tlačanstva, smo srečno prebili dobo narodne nezavednosti, smo stopili na lastne noge kot kulturni narod, in kot taki zahtevamo svojih pravic. Dovolj je trpljenja in krivic! Dovolj je tudi prostora za nas vse v Avstriji, mi ne želimo priti pod tujo vlado. Mi se veselimo zmag naših krvnih bratov, a želimo biti tudi mi svobodni kot oni v naši državi pod žezlom in vlado Habsburškega rodu. Mi ne vpijemo »Heil Hohenzollern! Deutschland über alles!« Ne pojemo »Die Wacht am Rhein«. Tako vpijejo in pojejo isti, ki nam predbacivajo iredentizem in neloyalnost. Mi hočemo biti in ostati dobri Avstrijci, a zahtevamo enakopravnost in svojih pravic, ker se zavedamo svojih moči in ker nas drži narodna zavednost. Na našo državo nas veže zgodovina, ljubezen do vladarja, naša domovina, pa tudi prestalo trpljenje. Krivic pa, ki smo jih doslej uživali, nočemo uživati več!

Nekaj zelo čudnega je opažati sedaj tudi na naših političskih nasprotnikih. Vajeni smo sicer pri klerikalcih na menjavo barv, a preobrat v sedanjem času nas je v resnici presenetil. Ljudje, ki so še pred kratkim razvpili vsakega naprednjaka za državi nevarnega, ako je govoril samo o Srbih, so postali čez noč Srbofilci. Pišejo ognjevite članke o Srbih in Jugoslovanih sploh, napadajo in pobijajo napačno vladno politiko, in tisti, ki so imeli narodnost za paganstvo, so sedaj skrajno narodni. Sedaj so popolnoma naših nazorov oni ljudje, ki so nas preganjali, črnili, obrekovali. Ta velikanski preobrat! Ako jim dovolj glasno zatrobimo v ušesa, da so se prej motili, da so bili krivični — morda bodo kaj slišali? Morda nas bo skupno trpljenje in neznošna teža krivic zedinila kakor naše krvne brate na Balkanu? Da bi se to le čimpreje zgodilo! Resni so časi, resno naj bi bilo tudi naše skupno delo!

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Trst sprejet za sedež laške univerze!

V pododseku za laško fakulteto je profesor dr. Waldner stavil predlog, da se Dunaj kot sedež laške fakultete v zakonitem predlogu črta in je dejal, da se tudi njemu zdi zdaj Trst najbolj primeren.

Poslanec Masaryk, ki se je bil iz Beograd vrnil, je izvajal, da v laški univerzi v Trstu ne vidi nobene nevarnosti za Jugoslovane, marveč meni, da bo ta fakulteta le pripomogla k zblizanju obeh narodov.

Pittoni je izjavil, da je jako vzradoščen, da vlada zdaj splošno razpoloženje za Trst in upa, da se bo tudi vlada temu prilagodila.

Pri glasovanju se je nato soglasno sprejel kot sedež univerze Trst.

Dr. Korošec, ki je v zadnji seji odsek zapustil, ker se vlada in druge stranke na jugoslovanske zahteve niso hotele ozirati, ni bil navzoč.

V laških krogih se z velikim poudarkom kolportira nek članek »Corriere della Sera«, v katerem je rečeno, da je želeli, da avstrijska vlada, upoštevajoč pomen trozveze, ustreže laškimi nacionalnim željam v monarhiji.

Iz naše organizacije.

Raujsko.

Deželno »Slovensko učiteljsko društvo« v Ljubljani ima svoj redni občni zbor dne 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v »Narodnem domu«, prtiličje na desno. Poleg običajnih točk bo na dnevnem redu tudi razgovor: O naših okrajnih konferencah, porča tov. L. Jelenc. — K prav mnogobrojni udeležbi najvljudneje vabi odbor.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvika v Ljubljani bo imelo svoj letni občni zbor dne 28. t. m. ob 9. uri dopoldne v »Narodnem domu«, prtiličje na desno, z običajnim dnevnim redom. — K obilni udeležbi najvljudneje vabi odbor.

Štajersko.

Ptujsko učiteljsko društvo je sklenilo pri svojem zborovanju dne 5. decembra odposlati enega člana učiteljskega društva o priliki sklepanja o gmotnem učiteljskem vprašanju v deželni zbor štajerski, kakor je storilo dalmatinsko učitelstvo. Volil se je tovariš predsednik Ivan Klemenčič. Učiteljsko društvo se obrača na Zvezo in tovariška društva, da storijo enake korake. Društvo se je obrnilo tudi na Zavezo, da ta zahteva zadošččenja od družbinega odbora sv. Mohorja zaradi povesti »Preseljeni in oteči« v družbinem koledarju 1913.

Učiteljsko društvo za celjski okraj ima v ponedeljek dne 6. januarja, ob 11. uri dopoldne v okoliški šoli celjski svoj občni zbor z nastopnim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Tekoče društvene zadeve in vprašalna skrinjica. 3. Poročila funkcionarjev, določitev članarine in listov, ki se naroče. 4. Volitev odbora za leto 1913. 5. Opombe k sestavljanju letnega računa krajnega šolskega zaklada; poroča Fr. Brinar. 6. Slučajnosti. Občni zbor je važen, to upoštevajte! Tisti, ki se že dlje časa niste dali nič videti, pridite vsaj sedaj Fr. Brinar, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo 5. t. m. Navzočih je bilo 16 tovarišev in 10 tovarišic. Kredsednik pozdravi navzoče, posebno pa še goste: gdč. Visenjakovo, gdč. A. Lebarjevo, gdč. Drobničev in tov. S. Kerblerja ter jih vabi v delokrog organizacije. K društvu pristopijo tov. A. Lebar, Drobnič, S. Kerbler. Predsednik čestita novoimenovanemu nadučitelju tov. I. Gorupu na Polensaku. — Nato se prečita dopis Zveze glede prispevka učiteljskega društva. Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri. Tov. V. Kajnih nam je podal obširno in vestno poročilo o zborovanju Zaveze. K točki »Iz vseh kotov našega okraja« je govoril predsednik tov. Klemenčič ter nas v splošnem seznanil z delovanjem učiteljskega ptujkega okraja. Tov. Klemenčič je govoril nato o našem žalostnem gmotnem stanju. Omenil je sankcijo zakona učiteljskih plač v Dalmaciji in na Koroškem ter podal pregled plač državnih uradnikov v Avstriji. Primerjal je tudi plače dalmatinskega učiteljskega društva s plačami na Štajerskem po vladnem osnutku »Lehrerbunda«. K temu poročilu se je sprejela resolucija: O priliki zasedanja deželnega zbora pošlje učiteljsko društvo za ptujski okraj svojega zastopnika v Gradec, da prisostvuje pri sklepanju o regulaciji učiteljskih plač. Voli se soglasno tovariš Klemenčič. — (Isto naj bi sklenila vsa učiteljska društva.) Sprejela se je nadalje soglasno tudi sledeča resolucija: Učiteljsko društvo naj se obrne na vodstvo »Zaveze«, da zahteva zadošččenje

od »Družbe sv. Mohorja« zaradi povesti »Preslepljeni in oteti.«*) — Predavanje o kletarstvu se prebóži. Ravnotako se preloži predlog tovariša Selinška na prihodnje zborovanje, ki se vrši januarja 1913.

Popoldne ob 2. uri se je zbralo učiteljsvo v Konrad Furstovi kleti.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem pozivlja slov. štajersko učiteljsvo, naj ne pozabi v svojih zborovanih poudarjati da v to poklicani činitelji še vedno niso ugodili njega zahtevi po izboljšanju obupnega gnotnega stanja. Kjer kaže, naj se podajo učitelj kot zastopniki okr. učit. društev k svojim poslancem ter jih poskusijo pridobiti za našo stvar. Saj pa vendar nimajo vsi okamenelih src in ako, tudi te moramo omehčati. Učiteljsvo naj se udeležuje pridno shodov in zborovanj nam naklonjenih društev ter pri vsaki priliki pojasnjuje škodo, katero trpimo ne le mi, ampak ves narod, vsled nedelavnosti deželnega zbora. Vsakdo pa greši na naši organizaciji in stanovski zavesti, kdor podpira posredno ali neposredno delovanje društev, v katerih se nahajajo šoli in učiteljsvu sovražni elementi. Ne le Zveza, ne le posamezna učiteljska društva, ampak vsak član našega stanu je dolžan storiti vse, kar pospešuje dosego našega zaželjenega cilja!

Srednješolski vestnik.

** **Odlikovanje.** Deželni šolski nadzornik Fran Hubad je dobil naslov in značaj dvornega svetnika.

** **Društvo slovenskih profesorjev** ima svojo letošnjo redno glavno skupščino dne 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v »Naradnem domu« v Ljubljani. Eventualni samostalni predlogi naj se v smislu § 11, al. 4, društvenih pravil, odboru javijo vsaj teden dni pred skupščino.

Književnost in umetnost.

»Zvonček« objavlja v zadnji letošnji številki to-le izbrano in bogato vsebino: 1. Fr. Rojec: Na Jurčičevem domu. 2. Gruden. Vinjeta. 3. Ivo Trošt: Božič, ti si zmerom lep! Povešt. 4. Iva: Bolgar. 5. Ivo Trošt: Nebotični velikani (s podobo). 6. Cvetko Gorjančev: Zlate rože. 7. M.: Jubilej slovenske učiteljice (s podobo). 8. Podoba. 9. Tone Rakovčan: Miklavževo. 10. Fran Košir: Sličica iz vaške krčme. 11. H.: Fanika pa njen maček. 12. Simon Palček: Gojko po zimi. Pesem s podobo. 13. Iva: V Bosno! (S podobo.) 14. Davorinov: Vprašanje. Pesem. 15. Ivo Trošt: Mak in pšenica. Basen. 16. Davorinov: Na poljane snežec pada. Pesem. 17. Tone Rakovčan: Želja. Pesem. 18. Pouk in zabava: Rešitev in rešilci. — Veseli dogodki iz naše šole. Kotichek gospoda Doropoljskega. — Ob sklepu trinajstega letnika.

Balkansko-slovenska številka »Slovan«. »Slovan«, mesečnik za književnost, umetnost in prosveto, je vstopil v svoje 11. leto. Prvo številko tega novega letnika, ki je pravkar izšla, je posvetil večinoma slavi balkanskih Slovanov. Na čelu lista čitamo času primerne pesmi Žgurčeve: »Klič vilo kraljeviča Marka«, »Klic k svobodi« in »V plamenih ves žari Balkan«. Za njimi je načelno važni članek »Markovanje«. Tudi članek »Mlada Breda« kaže edinstvo Jugoslovanov. Tej vsebini se prilegajo umetniške ilustracije, zlasti stari Jug. Bogdan, prorokujoč zmago in slavo, pa krasne stare srbsko-bolgarske gradine, spomini starih časov. Popolnjujeta jih slike iz Zagreba, umetniki Crnčičevi: Kamnita vrata in Pod zidom. Uredništvo tolmači obširno vse te slike v listku. »Slovan« zasluži, da ga vsestranski podpiramo. Cena mu je na leto 12 K.

Zbrani spisi J. A. Komenskega.

»Ruska šola« je priobčila na strani 50—51 svojega letošnjega letnika sledečo oceno N. Bachtina: »Ustredni Spolek je enot učiteljskih na Mrave« je podvzel velevažno nalogo, ko je sklenil založiti kritično in znanstveno izdajo zbranih spisov svojega velikega rojaka. Spisi so znova urejeni in prirejani po izvornih, opremljeni z uvodi, varijantami, bilješkami, bibliografijo, faksimili in ilustracijami. Latinski spisi izidejo v originalu s potrebnimi prevodi v češkem jeziku, važnejša latinska dela pa izidejo v novem češkem prevodu, ki ga je oskrbel J. V. Novak, profesor v Pragi. Glavni urednik celotne izdaje znameniti poznavelec J. A. Komenskega vseučilišni profesor, doktor filozofije in teologije J. Kvačala, ki je napisal že mnogo znamenitih študij o šolniku Komenskem. Vrhutega pa uredi posamezen zvezek še posebej določen urednik. Opozarjamo na to prvo znanstveno izdajo zbranih del J. A. Komenskega tudi slovensko učiteljsvo in razumništvo, zlasti pa knjižnice, ki bi ne smele biti brez

*) Glej zadevni poziv na drugem mestu! Uredn.

spisov Komenskega — tega največjega reformatorja in takorekoč očeta moderne ljudske šole poleg tega pa tudi dosedaj nedosežnega filozofa-pansofa, ki je deloval na vseh znanstvenih poljih, ki jih je skušal prilagoditi vsem; o njegovem delu je pisal sam veliki filozof Leibnitz: Pride čas, Komensky, ko te bodo slavili in poveličevali ljudje za vse, kar si storil, upal in želel!

Vsi spisi J. A. Komenskega so razdeljeni po vsebini v naslednje skupine: zvezki I.—III. obsegajo filozofska dela, IV.—XI. pedagoška, XII.—XIV. nabožno znanstvena, XV.—XVIII. dela praktične vsebine, XIX.—XXII. apokaliptična, XXIII. zvezek pesniška, XXIV. zgodovinska, XXV. politična dela, XXVI.—XXX. zvezek obsega korespondenco, zapiske, odlomke, dodatke ter stvarni in osebni register celotne izdaje.

Ker bode celotna izdaja izhajala več let, na leto sta sedaj preračunjena dva zvezka, o omogočeno, da si pribavijo to znamenito izdajo tudi manj imoviti.

Dozdaj so izšli trije zvezki in sicer: XV. zvezek, ki obsega naslednja češka dela: »Listové do nebe«; (razprava o socialnem vprašanju), »Přemyslování o dokonalosti křestanske«, »Nedobyteľny hrad« a »Truchlivý« (zabavni spisi) »Labyrint sveta a raj srdce« (najpopularnejše češko delo J. A. Komenskega; »O sírobu«, »Hlubina bezpečnosti«, »Vyhost světú«. Ta zvezek obsega 520 strani s šestimi prilogami in stane K 8, vezan K 9.

VI. zvezek vsebuje 6 pedagoških del J. A. Komenskega in sicer latinskih, katerim so pa dodani češki uvodi, češke bilješke in češki register; vsebina je naslednja: »Leges gymnasií Lesnensis«; »Didactica«, disertatio »Diogenes Cynicus« in »Abrachamus patriarchia«; (zadnji dve deli sta šolski igri), »Regulae vitae«, kjer razpravlja o življenjski modrosti. V tem zvezku je tudi znameniti spis »Linguarum Methodus novissima« poleg didaktičnih najznamenitejši spis Komenskega, spis, ki vsebuje mnogo več, nego bi kdo sklepal iz naslova. Ta zvezek obsega 557 strani z eno prilogo ter stane K 10, vezan K 11.

XVI. zvezek vsebuje čeških spisov o zvezi bratov in sicer: »Rád Jednoty« (češke in latinske razprave o zvezi Čeških bratov); Haggaeus redivivus in »Otázky o Jednote« (kritične bilješke Komenskega o nedostatkah in napakah ter o nalogah zveze čeških bratov) »Ohlašení« in »Cesta pokoje«, dva vozná polemična spisa. Ta zvezek obsega 536 strani ter stane K 8, vezan K 9.

Poleg celotne izdaje zbranih del Komenskega izdaja »Ustredni Spolek jednot učiteljských na Morave« tudi znanstveni zbornik: Arhiv pro badání o živote a spisech J. A. Komenského (»Arhiv za raziskovanje podatkov o življenju in delih J. A. Komenskega«), ki ga urejuje vseučilišni profesor dr. J. Kvačala. Doslej sta izšla dva zvezka »Archiva« (zvezek po K 1) z naslednjo vsebino: I. Program »Archiva«, o pravem pojmovanju nabožne vzgoje J. A. Komenskega, Val. Magni in njegove polemike s Komenskim, dodatki k razmerju med Karlom Gustavom in Komenskim, manjše biografske razprave, bibliografija, literatura, dostavek. II. Prispevki k zgodovini Grabikovih prikazni, vpliv učnih knjig J. A. Komenskega na ruske šole za časa Petra Velikega, manjše razprave: monogrami Komenskega, njegova elegija na smrt. S Rakoczja, bibliografija, literatura; zgodovina naše izdaje zbranih del J. A. Komenskega.

Vsi doslej izšli zvezki zbranih del J. A. Komenskega so najlepši dar učitelju za Božič zvezek XV. mora zanimati vsakogar, VI. zvezek mora zlasti zanimati klasične filologe, XVII. zvezek pa je znamenit radi zgodovinsko važne vsebine.

Za Božič izide že IV. zvezek; ta bo obsegal češko-latinsko »Didaktiko« in »Informatorium školy mateřské« (v češkem latinskem in nemškem jeziku; ta zvezek je važen za učitelje in stariše!

Naročila sprejema: **Uprava »Veškerých Spisu J. A. Komenského« ve Zline, Morava.**

Učiteljskim organizacijam in njih članom dovoljujejo se zlasti pri skupnih naročilih znatni popusti.

Politiški pregled.

* **Avstrijski »Rdeči križ«** je odpoklican iz Solije; odpotuje dne 22. t. m.

* **Vsled napetega položaja**, ki vlada med našo državo in Srbijo, trpi naša trgovina. Na Dunaju je šlo mnogo veletrgovin pod zlo. Tudi razne banke trpe veliko pomanjkanje denarja. Špekulantje na dunajski borzi so zbegani, ker so razne akcije padle.

* **Professor Masaryk in dr. Tresić-Pavičić v Belgradu.** Masaryk je bil v Belgradu in za njim še dalmatinski poslanec

Tresić-Pavičić, da se tam poučita o mišljenju Srbov glede na sedanji kritični položaj.

* **Takozvani »nemški« Dunaj.** Dne 25. listopada t. l. se je vršila v strokovnem društvu dunajskih krojačev, ki šteje preko 15.000 članov, volitev društvenega predsednika. Pri volitvi je zmagala opozicija, vedena od Čeha Speváka, ki je bil tudi izvoljen. Drugo stranko je vodil tudi Čeh Zéman. Res karakteristično za nemški Dunaj.

* **Izgube Bolgarov.** Ugibljejo koliko je padlo bolgarskih junakov na bojišču, koliko je ranjenih. Dr. Marval, zastopnik Rdečega križa, je mnenja, da imajo Bolgari 20.000 mrtvih in 50.000 ranjencev. Najbrže pa bo število mrtvih večje.

Jubilejska samopomoč.

Dne 13. decembra je umrla članica gospa Alt Klementina (37, smrtni slučaj); njenemu soprogu tov. Alt Aleksandru, v St. Janžu pri Sp. Dravogradu se je v mislu § 3. društvenih pravil izplačalo 486 kron.

V kratkem prejmete člani položnice, potom katerih blagovolite plačati donesek za prihodnji slučaj smrti (§ 4. društ. pravil).

—Veliko članov pa še ni plačalo za zadnja dva smrtna slučaja; dolg se jim bo označil na položnicah in potem naj store svojo dolžnost.

Prijave in sploh vsa pisma naj se naslove na načelnika tov. Ivana Schmeidka, učitelja v Krčini, pošta Dob pri Ljubljani.

Obrambni vestnik.

** **Še nekaj o »Družbi sv. Mohorja«.** Kako sodijo o »Družbi sv. Mohorja« drugod, eva dopisa, ki ga je prinesel »Slov. Narod« v 284. Stevilki s Koroškega: »S povestjo za slovensko ljudstvo v Koledarju družbe sv. Mohorja »Preslepljeni in oteti« se čutijo, kakor je bilo pričakovati, učitelji razžaljeni. Dr. Pregelj s tem svojim strašno navčnim umotvorom pač ni imel sreče in takih reči mu ne bode v vlak, ko se prvokrat vidita, pripovedoval noben še tako blebetav stari župnik. Na družbo je zdaj prišla vrsta, da enkrat pove, kdo odločuje prejem rokopisov, ali kak odsek, ali samo naš »slovenski monsignore?« — Gotovo je pa tudi, da se je s tisto »povestjo« poverjenikom (župnikom) delo zopet zelo otežilo, zlasti tistim, ki hočejo z učitelji v miru živeti! Monsignore že štiri leta s svojimi »molitveniki« ljudstvu nekaj obljubuje, kar nima, in ljudje se potem hudujejo čez poverjenike. Kakor lani tisti molitvenik za šolarje! Dajte kateremkoli »duhovniku Krške škofije« tri stare molitvenike in pa škarje, in v teku ene ure bo imel to gotovo, kar je ljubi mladini »sestavil msgr. V. Podgorca«. In letos ta »žajnica«; javna dostojnost bi morala zabranjevati, da funkcionarji družbe vrivajo svoja dela, ta pa že dela tako štiri leta! — Zdrami se torej »Odbor družbe svetega Mohorja« in po zgledu svojih slavni prednikov dajaj račun od svojega hiševanja. Kdaj so bile odborove seje? Kaj se je sklenilo? Kaj sprejelo? Kaj odklonilo? Kaki so odseki? Kako se porabi denar? To vse zanima tudi že preproste ljudi. Usodepolno bi bilo za vse Slovenstvo, če bi začela družba propadati, in nečastno za tiste, ki v svoji brezbrzičnosti prepuščajo vso odgovornost enemu človeku! — Dobro povedano! Zanimivo je, da tudi klerikalni »Slovenski učitelj« graja omenjeno Pregljevo povest. Poročujoč o zborovanju kamniške podružnice »Slomškove Zveze«, ki je zborovala 19. nov. t. l. v Domžalah, piše »Sl. Uč.« v 12. št., da se je sklenilo svetovati »Dr. sv. M.«, »da ne bi več izdajala spisov, ki bi, kakor letošnji spis dr. Pregelja »Preslepljeni in oteti«, poniževal učiteljski stan. Hud poper in od klerikalne strani! . . . Toda še nekaj! »Družba svetega Mohorja« dela, kakor znano, propagando za abstinenco. Tudi za leto 1913. je prinesla tendenciozen spis »Alkohol in njega vpliv na človeško telo«. A glejte spaka! V istem koledarju priporoča v inseratih Grolichove esence za napravo »vina«, ruma, brinjevca itd. To je doslednost, kaj ne da? Škandal!

Kranjske vesti.

—r— **Priznanje.** C. kr. deželni šolski svet je z odlokom dne 29. novembra 1912, št. 5182, izrekel gđc. Mariji Lapajnetovi, c. kr. učiteljici na rudniški deklški ljudski šoli v Idriji, priznanje za referat, ki ga je imela na uradni učiteljski konferenci dne 26. junija 1912 v Pladini. Zaslugi — priznanje! Tako je prav! —r— **Zahvala.** Podpisana naznanjam, da sem po smrti svojega moža Frana Jurmana od blagajničarja Društva vpoko-

jenega učiteljstva takoj prejela vso vso, v naših pravilih zajamčeno. Za to pogrebno podporo se lepo zahvaljujem in vsem vpokojencem in vpokojenkam društvo prav toplo priporočam. — V Ljubljani, dne 10. decembra 1912. — Kati Jurman.

— **Umrla je v Črnomlju** gospa Ana Jeršimovčeva, vdova po nadučitelju in šolskem nadzorniku. Blagi ženi — blag spomin!

— **Protialkoholna predavanja na ljubljanskih šolah.** Po vseh ljubljanskih ljudskih šolah bodo protialkoholna predavanja po končanem protialkoholnem kongresu, to je v času od Novega leta do Velike noči. Mestni šolski svet je tozadevno prošnje Protialkoholne zveze dobrohotno sprejel in uslišal. Vsak teden pride na vrsto druga šola. Tudi po srednjih šolah bodo v tem času predavanja.

—r— **Dnevno zavetišče.** Dne 3. januarja 1913 otvorijo na IV. mestni deški ljudski šoli Na Prulah dnevno zavetišče za učence II. in IV. mestne deške ljudske šole ter gojence in gojenke pomožne šole. V tem zavetišču se bodo nadzorstva potrebni otroci mudili ves šole prosti čas, od jutra do večera, se učili, izdelovali domače naloge, delali, se izprehajali in zabavali, telovadili in se kopali ter prejemale brezplačno kosilo in južino. Sprejemali se bodo v prvi vrsti otroci, katerih starši so zaposelni v tvornicah, delavnicah in dr. ter zaradi tega ali drugih okolnosti ne morejo nadzorovati svojih otrok v izvenšolskem času. Ker pa je število brezplačnih mest omejeno na 30, se bodo sprejemali v zavod tudi otroci proti odškodnini (1 K 20 v na teden). Utemeljene prošnje za sprejem naj vlagajo starši, oziroma njih namestniki pri šolskem vodstvu ustno ali pismeno najkasneje do 25. decembra 1912.

—r— **Obtožimo ga!** V »Slov. Nar.« z dne 17. dcembra čitam doslovno: »Klerikalni občinski svetnik Ivan Nepomuk Jeglič ima težak greh na svoji ne posebno tenkočutni vesti. On prav dobro ve, da imamo v rokah vse dokaze, za njegov greh in za njegovo krivdo, za to smo z vo gotovostjo pričakovali, da bo mož pod pritiskom te zavesti izvajal konsekvence ter pravočasno in brez hrupa izginil s površja. To smo pričakovali, zato smo mu tudi pred zadnjo sejo občinskega sveta rahlo namignili, naj se prostovoljno umakne, da ne bo treba njegove umazane afere prati v javnosti. Janez Nepomuk Jeglič je migljaj razumel in izostal od zadnje seje. S tem pa misli da je stvar že tudi opravljena. Ker torej ima očitvidno nosoroško kožo in ni pristopen treznemu preudarku, smo prisiljeni, da spravimo njegovo umazano afero pred javnost. Vodja mestne deške šole na Cojzovi cesti Janez Nepomuk Jeglič ima kakor drugi šolski voditelji od mestnega šolskega sveta posebno dotacijo za nakup raznih šolskih potrebščin revnim učencem. Te potrebščine je nakupoval pri neki trgovki. Koncem lanskega leta je prišel k imenovani trgovki ter si izbral več papirja in drugih potrebščin češ, da bo te stvari kupil ter prišel v nekaj dneh ponje: Dne 5. julija 1912 je Jeglič zopet prišel k oni trgovki ter jo prosil, naj mu stori to uslugo in saldira račun glaseč to na 216 K 72 v, češ da bo blago za to vsoto naknadno vzel. Trgovka je, nič hudega sluteč, ugodila tej prošnji in saldirala račun. Ta saldiran račun je Jeglič priložil ostalim šolskim računom ter ž njim dokazal, da je njegova dotacija na nakup šolskih potrebščin revnim otrokom za šolsko leto 1911/12 popolnoma izčrpana, kar seveda ni bilo res, ker Jeglič blaga za onih 216 K 72 v nikdar vzel ni! Jasno je torej, da je Jeglič mestni šolski svet ogoljufal ter poneveril del zaupane mu dotacije! A to še ni vse: on je tudi falsificiral datum na saldirani pobotnici. Vse to je Jeglič že tudi sam priznal, a vkljub temu še ima vedno drzno čelo, da hoče še nadalje fungirati kot šolski vodja in občinski svetovalec. Stranka, kateri on sedaj pripada, gotovo o tem njegovem zločinu ničesar ne ve, sicer bi ga bila že zdavna spodila iz svoje srede v občinskem svetu. Uverjeni smo, da bo sedaj, ko smo ji razložili Jegličovo dejanje, storila svojo dolžnost!« — K temu pripominjamo, da smo tudi mi že pred tedni dobili obvestilo o tem Jegličevem dejanju. Porabili pa ga nismo, ker nismo hoteli škodovati niti svojemu besnemu sovražniku in ker nismo mogli verjeti, da je eden glavnih stebrov Slomškove zveze in informator deželnega odbora zmožen takega dejanja. Ker je pa prišla ta žalostnourmazana zadeva drugim potom na dan, nimamo več povoda, da bi branili govoriti resnici in pravici! Fiat justitia!

Štajerske vesti.

—š— **»Iz ljudstva vlečejo denar«.** Pod tem naslovom čitamo v »Narodnem

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26

(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

Listu: »C. kr. deželni šolski svet v Gradcu je naznanil vsem krajnim šolskim svetom, da si morajo naročiti neki »Ukazni list«, ki bo pričel izhajati 1. 1913. C. kr. deželni šolski svet podpira to svojo zahtevo z razlogom, da bo obsegal novi šolski uradni list vse ukaze, naredbe, odloke, razpise itd., ki se odslej ne bodo več naznanjali krajnim šolskim svetom pismenim potom, kakor je bilo to doslej v navadi. Slovensko-nemška (!) izdaja bo stala na leto 7 K, samo nemška 5 K. C. kr. deželni šolski svet je dolžan svoje ukaze, naredbe itd. naznanjati brezplačno podrejenim oblastim, na kakršen način, je vseeno, da za naznanjanje pa nima pravice zahtevati kakega plačila. Saj dobivajo deželni šolski sveti od države svoj pavšal za papir in uradne potrebščine. Kam bo pa šel ta denar, če bodo krajni šolski sveti tako nezavedni in si bodo list naročili na stroške domačih davkoplačevalcev edinole v prid nemškemu tiskarnam v Gradcu. Mi imamo več kot dovolj lastnih potreb za katere lahko porabimo svoj denar.«

—š— **Nepotrebna in zavita interpelacija nemškega poslanca Wastiana** glede c. kr. dvojezične vadnice v Mariboru je gotovo v zvezi s provizoričnim mestom vadniškega učitelja, ki je sedaj razpisano na tej vadnici. To pa nikakor ne sme ustrašiti slovenskih prosilcev, zakaj v prvi vrsti morajo priti v poštev Slovenci. Bili so časi, ko so poučevali na vadnici samo slovenski učitelji: Miklošič, Koprivnik in Majcen. To je bilo za nemških ravnateljev Elschniga in Kaasa. Tedaj je slovela ta vadnica in v prvem šolskem letu se je poučevalo tedaj samo v slovenskem jeziku. »Veseli smo bili tedaj učencev, ki so prihajali z vadnice, dočim se jih danes bojimo,« trdi večkrat neki stari gimnazijski profesor v družbi. Danes sta na vadnici dva nemška učitelja in v I. razredu veliko učencev, ki slovenski ne razumejo, pač pa razumejo ysi nemški. Zaradi te zavite interpelacije naj sodi javnost, če je bilo prav, da je dal izbacniti z zavoda sedanji ravnatelj po nemških učiteljih Herbstu in Krenu Bezjak-Schreinerjevo nemškoslovensko vadnico in dal uvesti Frischove vadnice, ki so pisane v silno nemškem nacionalnem duhu in veliko slabše od Tumlrizovih. Na to dejstvo se opozarjajo oni učitelji, ki »brusijo meče« za Bezjak-Schreinerjeve in Tumlrizove vadnice. — Za razpisano mesto naj se posebno potegnejo oni, ki imajo morda mešačnski izpit za prvo ali drugo skupino. Dotičnik bo v enem ali dveh letih gotovo nameščen stalno. — Interpelirati pa bi ne bil smel zaradi vadnice poslanec Wastian, ampak kak Slovenec, ker se ne godi Nemcem prav nobena krivica, pač pa jako velika Slovincem!

— **Slovenska Šolska Matica.** V zadnjem času slišimo mnogokrat tožbo, da prinaša Slovenska Šolska Matica knjige, ki ne odgovarjajo letnemu denarnemu donesku. »Naši Zapiski« trdijo celo, da je »škoda papirja«. Kako bi se dalo temu odpomoči? Morda bi bilo dobro, če bi se zvišale nagrade pisateljem. Sedaj dobiva pisatelj od tiskane pole 40 K, urednik pa 20 K od pole. Ti uredniki so popolnoma nepotrebni, ker je gotovo vsak pisatelj toliko zmožen, da bi znal to, kar je spisal, pripraviti za tisk in opraviti korekture. Uredniki nimajo skoro nič dela, a le lepo zaslužijo. Vsaj je Slovenska Šolska Matica izdala že tudi knjige, ki niso imele urednikov, dasi so jih bile silno potrebne v jezikovnem oziru. Matica naj nadalje ne prinese takoj kaj takega, kar je že enkrat prinesla, in ne kaj takega, kar je morda kaka »Družba sv. Mohorja« odklonila, češ, za učiteljsvo je vse dobro. Kdo pa vzdržuje Slovensko Šolsko Matico? O tem naj se posvetuje Slovenska Šolska Matica na obnem zboru in dobila bo gotovo dovolj dobrih pisateljev, če jih bo tudi dobro nagradila, kakor zaslužijo. Za vsak spis je ogovoren pisatelj in ne urednik — torej spisom ni treba urednikov. Napisali smo te vrstice iz najboljšega namena, ker hočemo svoji kulturni organizaciji koristiti in jo dvigniti kar najvišje mogoče!

—š— **Zahvala.** Sevnjski gospodje so storili hvalevreden sklep, da darujejo namesto običajnih koledarjev o Novem letu za uboge šolarje vsak po 20 K. Tako so izročili gg. Karl Cimepršek, Fr. Kaučič, Luka Senica, Ludovik Smole, Kristijan Starkl in Anton Verbič podpisnemu

skupaj 120 K, kateri znesek se obrne deloma za nakup obleke ubožnim šolarjem, deloma za šolarsko kuhinjo, kjer dobiva po 300 učencev vsak dan toplo kosilo. Imenom ubožne šolske mladine izreka gori imenovanim gospodom trgovcem za blagodušen dar presrčno zahvalo. — Jože Mešiček, nadučitelj v Sevnici.

—š— **Vabilo na proslavo stoletnice žetalske šole,** ki se vrši dne 29. decembra 1912 po pozni maši v šolskih prostorih. — To je izredna slavnost, na katero vabimo prav presrčno vse bivše učne osebe, ki so kdaj delovale tu; dalje vse prijatelje šole in šolske mladine, kakor tudi vse bivše učence in učence. Pričakujemo Vas v obilnem številu, da si oživimo spomine nekdanjih prijetnih šolskih dni. Vzpored slavnosti: V soboto zvečer: Svečana bakljada z godbo in razsvetljava šole. V nedeljo: Pozdrav navzočih. — 2. Slavnostni govor — govori bivši učitelj v Žetalah. — 3. Cesarska pesem s spremljevanjem godbe. — 4. Igrkaz: »Sveta noč«, uprizori šolska mladina. — 5. Šoli slava — pesem. 6. Deklamacije šolarjev. 7. Obdaritev šol. mlad. — 8. Zahvala. 9. Sklepni govor. — Med točkami svira godba in se pojo razne pesmi. Vstopnina za odrasle 20 vinarjev, za šolarje prosta. — Šolsko vodstvo.

—š— **Četrtek po Novem letu 1913.** Leta 1909. je padel Božič na soboto, 25. decembra. Ker je dan poprej šole prosti dan smo morali »über Anfrage« imeti v četrtek, 23. decembra, šolo, kar se nam je intimiralo z odlokom Ormož-Ptuj z dne 16. decembra 1909, št. 1442, v katerem se obenem opozarja na odlok okr. šol. sveta Ormož-Ptuj z dne 20. decembra 1908, št. 1268, v katerem je določen red učnih ur za take četrte. V teh odlokih se sklicuje okrajni šolski svet na odredbe deželnega šol. sveta, in ta zopet na izvrševalne predpise k § 56—58. Po mojem mnenju pa vsi skupaj niso imeli prav, zakaj postavno je tudi določeno: Am ersten Tage des Schuljahres... wird die Einteilung der Kinder in die Klassen... vorgenommen im übrigen aber dieser Schultag schulfrei gehalten... V šolskem letu 1908/09 smo zapisovali novince v sredo, 16. septembra, ter pričeli s poukom v petek, 18. septembra; v šol. letu 1909/10, smo sprejemali učence v sredo, 3. novembra, in pričeli s poukom v petek, 5. novembra, ne glede na to, »daß an solchen sonst schulfreien Donnerstagen, welchen ein schulfreier Tag unmittelbar vorangeht oder unmittelbar folgt, Schule zu halten ist,« ker je »allwöchentlich der ganze Donnerstag für die übrigen Schulen des Landes nebst den Sonntagen und den gebotenen Feiertagen Ferialtag bestimmt«, in ker postava sama izrečno imenuje dan zapisovanja **Schultag**, ki se mora torej tudi pri zamudah šteti kot **šolski dan**. Dan Novo leto je **Ferialtag** in ne **Schultag**, se torej ne more reči, da je pred četrtkom, dne 2. januarja 1913, ein schulfreier Tag, ergo!... Vsem somišljenikom: veselo Novo leto! c.

Dodatek: schlufrei (steuerfrei!) se zamore imenovati le tisti dan, na katerega je brezpogojno zakonitim potom določena šola (pouk), a iz kateregakoli vzroka odpade. Če so prazniki brezizjemno v postavi imenovani **Ferialtage**, zakaj jih pa moramo potem nadomeščati?!

—š— **Kaj je s poukom na Štajerskem v četrtek po Novem letu?** Ker je notica pod tem naslovom v zadnji številki tega lista podpisana s šifro F. B., sedaj mnogo tovarišev in tovarišič izprašuje mene, če ta notica izvira od mene. Izjavljam, da ne, ampak tudi jaz smatram 2. januar kot pouka prost dan. — Fr. Brinar.

—š— **Še enkrat — kaj je s poukom na Štajerskem v četrtek po Novem letu?** V 50. šte. »Učit. Tovariša« se med dopisi pojasnjuje, da je v četrtek po Novem letu — torej po šole prostem dnevu — glasom tozadevnih predpisov šola; v listnici uredništva istega lista pa se čita, da v četrtek 2. prosinca 1913 ni šole, ker počitnic ni treba nadomeščati! — Ker sem prepričan, da je vsakomur precej vseeno, je li 2. januarja šola ali ne in se le hoče doseči enotno postopanje, si dovoljujem proti tolmačenju, da počitnic ni treba nadomeščati, pojasniti še sledeče pomislite! — Predvsem bodi povedano, da se je četrtek določil kot pouka prost dan s posebnim v ta namen, da se učitelji in učenci na ta dan nekoliko odpočijejo; mišlim pa, da se po božičnih počitnicah ne rabi bogve kako počitka, iz česar se-

veda ne sledi, da bi morali imeti v četrtek po Novem letu šolo! Če res ni treba počitnic nadomeščati, nastane tudi še vprašanje, zakaj je v četrtek po Veliki noči in v četrtek pred Binkoštni in po Binkoštih šola? — Štajer, deželni šolski svet je pred kratkim izdal ukaz, da patrijotične dneve, kakor 18. avgusta, 4. oktobra in 19. novembra ni treba nadomeščati, čeravno so ti dnevi v sredo ali petek. Če bi torej uveljavilo, da poleg omenjenih dnevov in seveda tudi dneva šolskega obhajila še počitnic ni treba nadomeščati, bi šteli kot šole prosti dnevi pred četrtki ali po četrtrkih edino še prazniki in bi se torej v omenjenem predpisu lahko razločno povedalo, so prazniki v sicer šolskih sredah in petkih nadomeščati v četrtek. — Ker omenjena odredba res mogoče ni dovolj jasna in se ob četrtrkih, v katerih se nadomešča, doseže zaradi slabega šolskega obiska navadno malo, bi bilo ustrezno vsem, ako bi se imenovana odredba v celoti preklcala, kar ne bi šolstvu ničesar škodovalo! Dokler se pa to ne zgodi, bo pač vsak šolovoditelj za svoje ukrepe v tej zadevi osebno odgovoren! F. B.

—š— **Pravico javnosti** je podelilo naučno ministrstvo šulferajnski šoli na Pragerskem.

—š— **Imenovanje.** Namestnija je imenovala za zastopnika naučne uprave v šolskem odboru obrtno-nadaljevalne šole v Celju nemško-nacionalnega gimnazijskega ravnatelja Profita.

—š— **Usoda štajerskega deželnega zbora.** Z ozirom na težavni zunanji politični položaj monarhije štajerskega deželnega zbora ne bodo sklicali med Božičem in Novim letom. S tem bodo tudi še razpust zavlekli. Vendar pa moramo opozoriti svoje somišljenike, da imamo računati z razpustom štajerskega deželnega zbora kot z gotovim dejstvom in da je tedaj nujno potrebno konsekventno pripravljati na nove volitve. Zlasti se morajo razživeti in uživeti v svoje delo naša politična društva.

Goriške vesti.

—g— **Umirati je začel goriški laški list »Corriere«**, ki je znan po svojih strupenih napadih na Slovence, v katerih se nič ne razločuje od drugih laških listov. Sedaj je svojo zunanjo obliko stisnil na polpole, »Liberta« in »Corriere« tvorita oba skupaj sedaj šele en list, tako ponižno majhna sta postala.

—g— **Predavanje prof. Seidla »Geološki izprehodi po goriški okolici«** je bilo izvenredno dobro obiskano, najboljše med dosedanjimi predavanji. Sedeži so bili razprodani, stojišča in galerija napolnjena; poslušalcev je bilo 644! Bilo je pa tudi vredno posetiti to predavanje, v katerem nam je predavatelj v svojem poljudnem in prikupnem slogu opisal postanek in geološko strukturo ozemlja v ožji in širši goriški okolici: Skalnica, Banjška in Trnovska planota, Tolminsko in Triglavsko pogorje, Nanos, Kras in Furlanska nižina so vstale pred našimi očmi, kakor so se razvijale ogromne plasti v trias, diluviju, aluviju, kredni dobi itd. Dasi je predavanje trajalo do pol. 11. ure, ni občinstvo postalo nestrpno, marveč je do konca vztrajalo. — K sijajnemu uspehu so pripomogle v nemali meri tudi obilne izjemno jasne in informativne ilustracije predavanja s skioptikonom; kinematograf nam ne poda tako dobrih, mirnih in jasnih slik, kakor smo jih videli ta večer. Omeniti treba izredno požrtvovalnost g. predavatelja, ki je sam napravil nalašč za to predavanje slike geoloških prereзов itd. ter jih dal za skioptikon fotografski posneti. — Obilni obisk je dokazal dvojno: Občinstvo se zelo zanima za predavanja prirodoslovne vsebine. Pri prihodnjih predavanjih se bomo morali na to ozirati! In drugič: Gospod profesor uživa kot predavatelj in kot znanstvenik naše neomejeno zaupanje in hvaležnost! — Zadnje soboto je predaval v »Trgovskem domu« prof. dr. Karel Ozvald »O bistvu in vzgojnem pomenu sugestije«. Predavanje je, dasi kratko, bilo vseskozi na višku in je podalo v kratkih obrisih vse, kar je potrebno vedeti o tem predmetu. Obisk sicer zadnjega predavanja ni dosegel, bil je pa povsem dovoljen (350 oseb). Obiskovalci so se zahvalili g. predavatelju ob koncu z grmečim ploskanjem.

Istrske vesti.

—i— **S prosveto k svobodi!** Centralni odbor »Narodne Zajednice« za Istro razglaša: »Narodna Zajednica« za Istro se obrača do vseh rodoljubov širom teh dežel, kjer bivajo Hrvatje, Srbi in Slovenci, s prošnjo, da podpirajo »Narodno Zajednico« za Istro v njenem delovanju na ljudsko-prosvetnem polju. Osobito se obrača s toplo prošnjo do vseh društev, oblasti in korporacij, do vseh književnikov in zalagatelj in slednjič do vseh rodoljubov, da bi na njen naslov poslali knjige, da bi jih mogla nuditi istrskemu borilcu, Hrvat ali Slovencu, da bo tudi on črpal iz njih dobre duševne hrane. Naslov: Pisarna Zajednice — Opatija (Istra).

—i— **C. kr. deželni šolski svet za Istro** je imenoval Bogomila Govekarja, doslej def. učitelja pri D. M. v Polju, za učitelja telovadbe na c. kr. višji gimnaziji v Pazinu od 1. januarja 1913 dalje.

Koroške vesti.

—k— **Neokusnost koroškega deželnega šol. sveta.** Iz Celovca pišejo: Učitelji so pač vsepovsod največji trpini. Kakor znano, je koroško učiteljstvo začelo pasivno rezistenco, ker zakon o učiteljskih plačah ni bil pravočasno sankcioniran. Učiteljstvo ni v tem kršilo niti enega zakona in ni žalilo niti ene uradne osebe. Vendar je pa deželni šolski svet to potrebno samoozbrambo koroškega učiteljstva strogo obsodil. Obenem je pa deželni šolski svet to svojo obsodbo objavil še v različnih časopisih. S tem pač dež. šolski svet samo podkopava avtoriteto in ugled učiteljstva pri ljudstvu.

—k— **Kako skrbita nemški Schulverein in Südmarka za obmejni šole!** V Grebinju (ob meji) blizu Velikovca so sezidali letos novo šolsko poslopje, petrazrednico. Za to stavbo sta darovala Schulverein in Südmarka vsak po 10.000 K. — V St. Lorencu pri Sp. Dravogradu (ob meji) so postavili istotako novo šolo, enorazrednico, ki je stala 23.000 K; Schulverein je daroval ogromno vsoto 16.000 K. — Iz tega je razvidno, kake važnosti za raznarodovanje so ljudske šole na Koroškem. Kdaj neki pridejo Slovenci do prepričanja, kake važnosti so slovenske ljudske šole in narodno zavedno slovensko učiteljstvo za utrditev narodne zavednosti med ljudstvom! Potem menda, ko vsi Slovenci na Koroškem poginejo v žrelu nemštva! Slovenski javnosti priporočamo goriomenjene številke v razmišljanje. Spominja naj se zatiranih Korošcev in narodnega, trpečega učiteljstva!

—t— **V slovensko obrtnonadaljevalno šolo** se vpisuje ob sredah od 3. do 7. zvečer v prostorih »Slovenske trgovske šole« (Acquedotto 20, I.)

—k— **Priznanje naši šolski družbi.** Vodstvo družbe sv. C. in M. je dobila ob namestništvenega svetnika v Trstu odlok, v katerem je rečeno med drugim: »Uvažujoč, da izhaja iz poročila šolsko-zdravstvene komisije o pregledovanju šolskih prostorov v novosezidanem poslopju v ulici Giuliani 46, da so vsi prostori v tehničnem, zdravstvenem in vsakem drugem oziru umetniško-vzorno prirejani ter za pouk popolnoma primerni, jemljem na znanje, da se stalno namestita v omenjenih prostorih obe družbini šoli pri Sv. Jakobu.« To priznanje je gotovo le v čast naši družbi, a v čast je še posebno arhitektu g. Costaperariji, ki je napravil načrt in pod katerega vodstvom se je delo izvršilo, ter domačemu podjetju g. Martelanc in dr.

Splošni vestnik.

Jugoslovansko dijaštvo kruto preganjano. Iz Klosterneuburga poročajo z dne 14. t. m.: Od dne, ko je buknilo na Balkanu, je postalo bivanje med »Herrenvolkom« jugoslovanskemu dijaštvu uprav neznosno. Ne samo, da ni dijaštvo nikdar varno pred napadi dunajskih šoferjev, izvoščkov in druge take družbe, ampak tudi policija in žandarji ga šikanirajo, kjer le morejo. Dan na dan čujemo o aretacijah dijakov. Sedaj z vzrokom, da je aretiranc srbski volhun, sedaj spet, da je veleizdajalec, ker se je upal, čujte in strmite, gvoriti na ulici slovensko. Tako je danes tukajšnja policija aretirala dva dijaka c. kr. višje šole za vinarstvo in sadjarstvo, Štruklja in Caharijo. —

Izprehajala sta se v jutru ob Dunavu in ta izprehod je porodil v razpaljenih možganih nekega šoferja misel, da sta to srbska vohuna, ki jih je treba precej naznani. In res je pograbil žandar z dvema policistoma dijaka, ko sta se vrnila v mesto. Morala sta na stražnico, sledila pa je kot vedno razdivjana tolpa »Herenvolka«. — Kot povsod so tudi tu najbolj raztegavali svoja usta izvoščki in šoferji, psovali so dijaka, da se je kar kadilo. Svojo jezo pa so hoteli tudi z dejanji ohladiti, tako da se je policiji in žandarju komaj posrečilo ubraniti dijaka pred linčanjem, ki jima je grozilo od pobesnele germanske tolpe. Na stražnici sta se dijaka legitimovala, a pomagalo jima to ni nič, prebrskali so jima vse žepa, medtem pa so zbesnelci pred stražnico zahtevali kričaje, naj se jim vohuna izroči. Medtem je zvedel slučajno tajnik višje vin. in sadj. šole za zadevo in šele njegovemu posredovanju se je posrečilo rešiti dijaka iz neprijetne situacije. — Tako šikanirajo na Dunaju jugoslovansko dijaštvo in ga izpostavljajo sirovostim.

Počitniška zveza jugoslovanskega naprednega dijaštva. Pokrajinsko glasilo jugoslovanske napredne mladine na Slovenskem »Preporod« piše, da Počitniška zveza jugoslovanskega naprednega dijaštva razširi svoj delokrog ter pritegne k zvezi srbohrvaško dijaštvo, da bodo imeli prenočišča po Hrvaški, Slavoniji, Srbiji, Bosni, Hercegovini in Dalmaciji. Hočejo doseči popolno jugoslovansko počitniško organizacijo ki bo skrbelo, da bo jugoslovansko dijaštvo potovalo po svojih zemljah. »Spoznali se bomo med seboj, spoznali bomo svojo jugoslovansko zemljo, svoj jugoslovanski narod.« — Pojasnila daje odbor »Pochitniške zveze, Ljubljana, Mestni dom »Prosveta«. — Nadejamo se, da rodoljubi pojdejo dijakom na roke ter jim krepko pomagajo!

»Narodni svet«. »Slovenski Branik« piše: V sedanjem burnem času je bolj nego kdaj poprej v nevarnosti naš narodni obstoj. Ali ni napočila zato prav sedaj doba, da se poležejo naši strankarski prepri, ki naj se odlože za poznejše? Ali ni prišel trenotek ko naj bi se združile vse slovenske stranke in izvolile izmed sebe narodni svet, kateremu naj bi bil prvi in edini smoter — bramba naše narodnosti, skrb za ogroženo bodočnost celokupnega slovenskega naroda. Bratje, pustimo vse drugo na stran! Rešimo svoj narod!

Razgled po šolskem svetu.

— **Zavod za javno govorniško umetnost.** Z Dunaja poročajo: Naučno ministrstvo je dovolilo ustanovitev zavoda za javno govorniško umetnost na dunajškem vseučilišču. S predavanji so že začeli.

— **Zahteve eksportnih akademikov.** Že več let je med slušatelji eksportne akademije na Dunaju gibanje, ki si je stavilo za svoj smoter, da eksportni akademiji, kakor sedaj obstoji, pribori oficialno priznanje trgovinske visoke šole. — V dosego tega smotra se je — kakor doznajemo od zanesljive strani, konstituiral med slušatelji visokošolski odsek, ki hoče z vsemi sredstvi končno tudi uveljaviti svojo staro zahtevo. — Ta je upravičena tembolj, ker je pouk na tem zavodu vseskozi znanstven in na polju znanstvenega raziskavanja nikakor ne zaostajajo za drugimi visokimi šolami v Avstriji. Slušatelj se je v tem oziru že marsikaj obljubilo, toda žalibog se te dalekosežne obljube niso izpolnile. Akademiki so torej sklenili, da z največjo odločnostjo pribore eksportni akademiji zaslužno mesto med drugimi visokimi šolami avstrijskimi. — Ker je na tem zavodu nad 10 odstotkov Jugoslovancev in še za dolgo časa ne moremo pričakovati na slovenskem jugu naše države enakega zavoda, ko nimamo niti dosti nižjih in srednjih trgovskih šol, je sveta dolžnost tudi jugoslovanskih poslancev, da se zavzamejo za zahteve eksportnih akademikov.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporoča izvozna hiša **ZEFIRE** Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem. Vzorci na željo franco. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 3639. Kranjsko.
Na enorazredni ljudski šoli v Zameškem se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 10. januarja 1913. Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 10. decembra 1912.

Št. 1061. Štajersko.
Na dvorazr. meš. ljudski šoli pri Sv. Jederti nad Laškim, II. kr. razr., definit. mesto učitelja in na petrazr. meš. ljud. šoli v okolici Laško, I. kr. razr., eno definit. odnosno provizor. mesto učitelja. Pravilno opremljene prošnje do 15. januarja 1913 predpis. služb. potom na določene krajine šolske svete. C. kr. okr. šolski svet Laško v Celju, dne 11. decembra 1912.

Jernej Bahovec

naslednik: **IVAN GAJŠEK**
- trgovina s papirjem -
Sv. Petra cesta št. 2.

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsové

učiteljeve soproge, v Novém Hradku p. Met. (dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2-8 m dolgih odrezkov cefira kanafasa, flanel, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorci blaga zastonj in franko.

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Francišškanska ulica št. 8

priporoča sledeče mladinske spise:

- A. Rapè: Mladini, I. zvezek.
- Spisi Mišjakovega Julčka, I, II., III. zv.
- E. Gangl: Zbrani spisi, I, II. zvezek.
- J. Slapšak: Turki pred sv. Tilnom.
- A. Rapè: Dane.
- J. Ribičič: Kraljestvo čebel.
- M. Gregorič: Otroški oder. IX

Vsaka šola naj bi imela vsaj po toliko izvodov teh najboljših mladinskih spisov, kolikor ima razredov.

Geniki zastonj in poštne prosto.

Knjigoveznica

Iv. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ul.

priporoča vsakovrstna knjigoveška dela, galanterijo, passepartuje itd. Posebno močna vez za knjižnice in čitalnice.

Cene zmerne, delo solidno.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

poleg „Figovca“

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prezema vsakovrstna stek arska dela, tudi nova šolska poslopja na deželi itd.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Slovensko Abecedo

za ženska ročna dela

(II. pomnožena izdaja) po 20 vin. komad priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani,
Krojaška ulica 8./II.

..... Solidno delo! .....

Tovarna šol. zvezkov
M. Grubbauerja sinovi
:: Line ob Donavi ::
priporoča slav. učiteljstvu svoje izvrstne izdelke, posebno zvezke in risanke za ljudske šole, ..
Zvezki se dobivajo v vseh trgovinah papirnate stroke v mestu in na deželi.
Postrežba točna.

..... Dober papir! .....

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec v Gorici

Tržaška ulica števil. 16

v lastni hiši in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole. Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarn

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

V lastnem interesu zahtevajo gospodinje pri nakupu izrečno:

pravi Franck z kavnim mlinčkom. Zelo se svetuje, da se takoj prepričamo, če li ponujeni nam zaboječek ali zavoječek tudi resnično nosi „kavni mlinček“ kot jamstvo pristne kakovosti. — Tovarna v Zagrebu.

al im 120/84975

Učiteljska tiskarna v Ljubljani,

IV r. z. z. o. z. Francišškanska ulica števil. 8.

priporoča

vsakovrstne poštne in železniške tiskovine

za šolsko uporabo urejene po najnovejših uradnih vzorcih.

Geniki zastonj in poštne prosto.

Gorica Ivančič in Kurinčič

modna in manufakturna trgovina.

Usojava se naznanjati uglednemu učiteljstvu posebno g. učiteljicam ročnih del, da sva založila vse potrebščine za vezenje in ročna dela. Z ozirom na to, da sva sklenila dati primeren popust v prid učiteljskim dobrodelnim namenom, se nadejava mnogih cenj. naročil. Obenem se dovoljujeva opozarjati p. n. ugledno učiteljstvo na krasne novosti jesenskega in zimskega modnega blaga za ženske in moške obleke. Vzorci poštne prosto proti vrnitvi. Priporočava se uglednemu učiteljstvu za blagohotno naklonjenost ter beleživa z odličnim spoštovanjem

Ivančič & Kurinčič.

Gosposka ulica 11.
(V. G. Carducci.)